

**Romuald Schild, Halina
Królik, Jolanta Janiec, Maria
Marczak, Jadwiga
Mościbrodzka, Krzysztof Cyrek**

**Tomaszów, pow. Szydłowiec.
Stanowisko I i II**

Informator Archeologiczny : badania 7, 11-12

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SIEDLNICA, pow. Wschowa
Stanowisko 17

Katedra Archeologii
Uniwersytetu Wrocławskiego

Badania prowadził mgr J. M. Burdukiewicz.
Finansował Uniwersytet Wrocławski oraz
WKZ w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań
wykopaliskowych. Schyłkowy paleolit, ślady
mezolitu.

Stanowisko to odkryto i wielokrotnie badano powierzchniowo w latach międzywojennych i powojennych. Położone jest ono na zwyżnionej, piaskowej terasie Kopanicy, około 1500 m na północny zachód od zabudowań wsi Siedlnica i około 250 m na wschód od drogi Siedlnica - Olbrachcice. Część stanowiska zniszczona jest niewielkimi wybierzyskami piasku.

Założony przy południowo-zachodniej krawędzi terasy wykop I/73 o pow. 30 m² dostarczył łącznie 1431 zabytków krzemiennych, które zalegały w poziomie próchnicznym, eluwialnym oraz w stropie iluwium. Olbrzymia większość krzemieni pochodzi z wyraźnie wydzielającej się krzemienicy o średnicy około 3 m.

W założonym około 30 m dalej na północny zachód wykopie II/73 o powierzchni 77 m² znaleziono 5460 zabytków krzemiennych i 2 rozcieracze z piaskowca. W północnej części wykopu wyroby krzemienne tworzyły izolowaną krzemienicę o średnicy około 6 m. Przy południowo-zachodniej krawędzi krzemienicy wyróżniono obiekt nr 1 o nieregularnym zarysie poziomym w stropie iluwium / oś dłuższa - 190 cm, krótsza - 120 cm / zagłębiony na 60 cm. Wypełnisko obiektu stanowił jasnoszary piasek zawierający liczne węgielki drzewne oraz wyroby krzemienne / około 100 sztuk/.

Obok licznych rdzeni w materiałach z wykopu I/73 wyróżniono około 80 a w wykopie II/73 275 narzędzi krzemiennych. Dominują wśród nich drapacze, ryłce i tylczaki różnych typów. Pojedynczo wystąpiły także liściaki ahrensburackie. Wśród licznych materiałów schyłkowopaleolitycznych stwierdzono bardzo ubogie znaleziska mezolityczne występujące poza krzemienicami / trapez ?, trójkąt pieńkowski /. Obie krzemienice należy uznać za epimadleańskie z widocznymi oddziaływaniami kultury ahrensburackiej.

Badania na stanowisku będą kontynuowane.

TOMASZÓW, pow. Szydłowiec
Stanowisko I i II

Zakład Epoki Kamienia
Instytutu Historii Kultury Materialnej
Polskiej Akademii Nauk
w Warszawie

Badania prowadził doc. dr Romuald Schild
oraz mgr mgr Halina Królik, Jolanta Janiec,
Maria Marczak, Jadwiga Mościbrodzka, Krzysztof
Cyrek. Finansował IHKM PAN. Pierwszy
sezon badań, Kopalnia krzemienia czekoladowego z
górnego paleolitu, późnego paleolitu,
mezolitu, wczesnego brązu /?/ oraz stanowisko
otwarte środkowego paleolitu.

Stanowisko I / kopalnia /

Otworzono dwa wykopy na powierzchni kopalni o łącznym obszarze 175 m². W wykopie I odsłonięto zarysy jam eksploatacyjnych lub szybów późnopalaeolitycznego i wczesnobrązowego lub późnoneolitycznego. Eksploracji odsłoniętych obiektów nie ukończono.

W wykopie II odsłonięto zarys częściowy szybu górnopalaeolitycznego, mezolitycznego wczesnobrązowego. Zakończono eksplorację szybu mezolitycznego i odsłoniętej części szybu górnopalaeolitycznego. Szyb mezolityczny ma około 2 m średnicy i jest głęboki na 4 m. Ma on kształt lejki z pojedynczym stopniem eksploatacyjnym na gł. ca 3 m od powierzchni. Szyb nie osiągnął poziomu krzemienionośnego leżącego w glinach rezydualnych z uwagi na wyjątkowo głębokie lokalne zapadanie tego poziomu w wybranym miejscu i został porzucony. Wypełniają go utwory zasypywania wraz z licznymi materiałami krzemieniarскими późnego mezolitu pochodzącymi z pierwotnie zalegających w najbliższym otoczeniu pracowni przetwórczych. Szyb górnopalaeolityczny został wyeksplorowany wyłącznie w części występującej na obszarze wykopu II. Sądząc z jego zarysu ma on ca 8 m średnicy i ponad 4 m głębokości. Zaopatrzone jest w dwa stopnie eksploatacyjne. Z uwagi na niezbyt jeszcze dużą ilość wydobytego materiału trudno jest określić przynależność taksonomiczną szybu. Najprawdopodobniej wiąże się on z jednostkami górnego paleolitu z tłczakami / tzw. wschodnimi / i wobec przecinania utworów krioturbacyjnych maksimum zlodowacenia bałtyckiego może być odniesiony do młodszego części tego zlodowacenia.

W utworach pylistych rozproszonego spłukiwania zalegających nad poziomem glin rezydualnych krzemienionośnych odkryto domowe stanowisko mustierskie, bardzo bogate, nie związane z eksploatacją krzemienia czekoladowego, lecz wyzyskujące obfity materiał narzutowy. Stanowisko to spoczywa na gł. ca 2 m od powierzchni i stwarza nadzieje na uzyskanie nienaruszonych układów przestrzennych z obfitym materiałem zabytkowym. Poziom kulturowy stanowiska jest nieco zaburzony krioturbacjami najpewniej związanymi z maksimum ostatniego zlodowacenia.

Stanowisko II

Stanowisko to leży w odległości około 500 m na pd od stanowiska I na silnie zniszczonej wydnie późnoplejstocenijskiej. Zlokalizowano tu wykopy oznaczone jako I i II. Wykop I ujawnił obecność licznych lecz niezwykle silnie zniszczonych deflacją i wybieraniem piasku pracowni krzemieniarских przetwórczych późnego mezolitu. Wykop II o powierzchni nieco przekraczającej 100 m² dostarczył bardzo bogatych materiałów pracowniczych również późnego mezolitu w nie naruszonym układzie przestrzennym spoczywających w stropie iluwium gleby bielkowej. Taksonomicznie pracownie te związane są z tzw. cyklem wiślańskim i są identyczne z materiałami wydobytymi z szybu mezolitycznego na stanowisku I.

TUMIANY, pow. Olsztyn
Stanowisko 2 " Rybacówka"

patrz
wczesne średniowiecze

WALGA, pow. Września
Stanowisko 3

Museum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Andrzej Prinke.